

BE-A0515_111739_110407_DUT

Toegang op het archief van de controle
Maasmechelen van de administratie van
het kadaster. Overdracht 2010

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	5
Raadpleging en gebruik.....	6
Voorwaarden voor de raadpleging.....	6
Voorwaarden voor de reproductie.....	6
Aanwijzingen voor het gebruik.....	7
Zoeken aan de hand van het perceelnummer.....	7
Zoeken aan de hand van de naam van een (voormalige) eigenaar.....	8
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	9
Archiefvormer.....	9
Naam.....	9
Geschiedenis.....	9
Definitie van het kadaster.....	9
796-1843: Voorgeschiedenis.....	9
1844-heden: Ontstaan en ontwikkeling.....	13
Bevoegdheden en activiteiten.....	14
Organisatie.....	15
Archief.....	17
Geschiedenis.....	17
Verwerving.....	18
Inhoud en structuur.....	19
Inhoud.....	19
Selecties en vernietigingen.....	20
Toekomstige aangroei/aanvullingen.....	20
Ordering.....	20
 BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN	 23
I. Lanaken	23
A. Gellik (Lanaken 6)	23
1 - 8 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-1730.....	23
9 - 13 Kadastrale leggers (212 A, B, C), Artikelnummers 1-3116.....	23
14 - 16 Kadastrale leggers (212 PM-N), Artikelnummers 61-3309.....	24
B. Lanaken (Lanaken 1)	24
17 - 24 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 226-2280.....	24
25 - 34 Kadastrale leggers (212 A, B, C), Artikelnummers 1-5730.....	25
35 - 41 Kadastrale leggers (212 PM-N), Artikelnummers 141-6200.....	25
C. Lanaken (Lanaken 2)	26
44 - 46 Kadastrale leggers (212 PM-N), Artikelnummers 186-5931.....	26
D. Neerharen (Lanaken 4)	26
47 - 50 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-571.....	26
51 - 52 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-1202.....	27
53 - 54 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 31-1276.....	27
E. Rekem (Lanaken 3)	27
56 - 60 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-1373.....	27
61 - 65 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-2753.....	27
66 - 68 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 44-2915.....	28

F. Veldwezelt (Lanaken 5).....	28
70 - 76 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-1895.....	28
77 - 81 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-3595.....	29
82 - 84 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 120-3727.....	29
II. Maasmechelen.....	30
A. Boorseme (Maasmechelen 7).....	30
86 - 91 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-1421.....	30
92 - 94 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-2367.....	30
96 - 100 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 16-2549.....	30
B. Eisdien (Maasmechelen 4).....	31
102 - 107 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-1167.....	31
108 - 114 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-3171.....	31
115 - 118 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 105-3691.....	32
C. Leut (Maasmechelen 5).....	32
121 - 125 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-951.....	32
126 - 127 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-1511.....	33
128 - 129 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 16-1640.....	33
D. Mechelen-aan-de-Maas (Maasmechelen 1).....	33
131 - 140 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-5401.....	33
141 - 147 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 1-5986.....	34
E. Meeswijk (Maasmechelen 6).....	35
150 - 152 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-655.....	35
154 - 155 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-1060.....	35
156 - 157 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 42-1148.....	35
F. Opgrimbie (Maasmechelen 2).....	35
159 - 164 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-965.....	35
165 - 168 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-2014.....	36
169 - 171 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 37-2142.....	36
G. Uikhoven (Maasmechelen 8).....	37
173 - 177 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-1136.....	37
178 - 180 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-1773.....	37
181 - 182 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 59-1876.....	37
H. Vucht (Maasmechelen 3).....	38
184 - 188 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-850.....	38
189 - 191 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-1517.....	38
192 - 193 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 7-1797.....	38
III. Zutendaal.....	39
A. Zutendaal (Zutendaal 1).....	39
195 - 202 Kadastrale leggers en tafels op de kadastrale leggers. (12 en 13, 212 en 213), Artikelnummers 1-1479.....	39
203 - 211 Kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-4301.....	39
212 - 215 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 88-4549.....	40
B. Zutendaal (Zutendaal 2).....	40
218 - 220 Kadastrale leggers. (212 PM-N), Artikelnummers 88-4521.....	40

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

Kadaster controlekantoor Mechelen-aan-de-Maas. Overdracht 2010

Periode:

1845-1968

Archiefbloknummer:

BE-A0515.2367

Omvang:

- Omvang geïndexiseerd: 11.40 m
- Laatste bestanddeelnummer: 220.00

Archiefbewaarplaats:

Rijksarchief te Hasselt

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

Sinds de publicatie van het Koninklijk Besluit van 16 september 2011¹ - een uitvoeringsbesluit van de archiefwet van 24 juni 1955, onder meer aangepast op 6 mei 2009 - zijn volgende raadplegingvoorwaarden van kracht:

1. Archief ouder dan 100 jaar is openbaar.
2. Voor archief tussen 30 jaar en 100 jaar oud maakt het Rijksarchief een onderscheid tussen twee soorten documenten: documenten met informatie over de persoonlijke levenssfeer enerzijds, en niet-privacygevoelige documenten zonder persoonsinformatie anderzijds.
  - a) niet-privacygevoelige documenten zoals kadastrale perceelplannen, verzamelplannen en perequatiedocumenten zijn openbaar.
  - b) Privacygevoelige documenten zoals kadastrale leggers en aanwijzende tafels - de zogenaamde kadastrale basisdocumenten - zijn niet openbaar. Mits de schriftelijke toestemming van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie kunnen de documenten in de leeszaal van het Rijksarchief ingekeken worden. Deze toestemming kan elektronisch aangevraagd worden door een e-mail te versturen naar het centraal aanspreekpunt via datadelivery.ivu-cei.patdoc@minfin.fed.be. Nadien anonimiseert de onderzoeker de privacygevoelige gegevens bij de verwerking ervan.

3. Archief jonger dan 30 jaar is niet openbaar.

Daarnaast zijn er bijzondere opzoekingen. Dit is het onderzoek naar de veranderingen - zoals aankopen en verkopen - van onroerende goederen ouder dan 100 jaar (ten allen tijde openbaar), zonder dat de vorser verdere aanknopingspunten dan een kadastraal perceelnummer heeft of het onroerend goed in kwestie kent. In deze situatie is de onderzoeker dikwijls genooddaakt via de huidige of zeer recente kadastrale basisdocumentatie (archief jonger dan 100 jaar) te weten te komen welke veranderingen zich voordeden. Pas met die informatie kan de onderzoeker verder aan de slag in de andere patrimoniale archieven (zoals registratiekantoor en hypotheekbewaring). In deze gevallen doen de leeszaalmedewerkers van het Rijksarchief zelf de opzoeking, om op die manier de periode jonger dan 100 jaar te overbruggen. De relevante gegevens worden meegedeeld aan de onderzoeker. Daarna kan de onderzoeker de documenten ouder dan 100 jaar zelf inkijken.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief: het Ministerieel Besluit van 23 maart 2009 tot

---

¹ Belgisch Staatsblad, Koninklijk besluit van 16 september 2011 tot vaststelling van de toegangsvoorwaarden voor het publiek tot sommige lokalen van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën en van de wijze van beschikbaarstelling, raadpleging en reproductie van de aldaar bewaarde archiefstukken, 30 september 2011, p. 61447-61449.

vaststelling van de tarieven voor prestaties geleverd door het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 2 juni 2009).

AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

De meeste onderzoekers gebruiken de kadastrale basisdocumenten om informatie over individuele eigendommen of eigenaars in te winnen. Naargelang zijn voorkennis kan de vorser het archief van het controlekantoor van Maasmechelen via twee invalshoeken doorzoeken:

1. Hij kan de grond of het gebouw op de kadasterkaart lokaliseren of hij kent het perceelnummer ²ervan.
2. Hij kent een (voormalige) eigenaar.

ZOEKEN AAN DE HAND VAN HET PERCEELNUMMER

Wie zonder voorkennis de eigendomsgeschiedenis van een gebouw of perceel wil te weten komen, moet ten minste de locatie van het vastgoed kunnen aanduiden op een huidige of historische kaart, om aan de hand van het huidige of historische perceelnummer verdere opzoeken te doen. ³Eventueel vindt de vorser de indeling van de secties via het gemeentelijk verzamelplan, dat de Hasseltse directie bewaart. Op het kadastrale perceelplan - per sectie; eventueel op meerdere kaartbladen - kan hij vervolgens het perceelnummer terugvinden. Het is in de meeste gevallen aangewezen om de huidige of de meest recente kaart te raadplegen. Nu kan de onderzoeker de ligging en vorm op kaart bekijken, en zelfs al een historische evolutie van de bebouwing en parcellering volgen. Met het huidige of oorspronkelijke perceelnummer kan hij verder aan de slag.

Alle perceelnummers zijn immers doorlopend opgesteld in de aanwijzende tafel (oorspronkelijk en bijgevoegd). Het is aangeraden om met de verwijzing in de oorspronkelijke aanwijzende tafel meteen ook de bijgevoegde aanwijzende tafel(s) bij de hand te nemen. Aan de hand van de aanwijzende tafels kent de onderzoeker de oorspronkelijke eigenaar anno 1844, het soort goed (boomgaard, huis, schuur, school, tuin), de belastingwaarde en de wijzigingen aan het perceel en/of eigenaarwissels. De onderzoeker kan nu verder zoeken via de kadastrale legger(s).

-
- 2 Iedere sectie krijgt een letter. Sectie "J" bestaat niet, om verwarring met de letter "I" te vermijden. Per kadastrale sectie worden de percelen genummerd. Op deze manier draagt elk perceel per gemeente een uniek nummer. Bij de splitsing van een perceel krijgen de nieuwe percelen een subletter (vb. sectie A nummer 743 d). In principe werd tot op heden nooit een kadastrale hernummering doorgevoerd.
  - 3 Deze onderzoeksmethode wordt een regressieve trajectanalyse genoemd. Het vergt enige moeite om inzicht te krijgen in de werking van de kadasterdocumenten en de onderlinge verbondenheid, maar nadien is het opzoeken uniform, overzichtelijk en vrij eenvoudig: DE REU P., Van landboek en ommeloper naar kadaster. Een relaas van continue en discontinue tendensen, in de te verschijnen Studie en repertorium van de landboeken en ommelopers van het voormalige graafschap Vlaanderen, Gent, 2013.

ZOEKEN AAN DE HAND VAN DE NAAM VAN EEN (VOORMALIGE) EIGENAAR

De naam in de alfabetische tafel verwijst naar het artikelnummer in de kadastrale legger. De kadastrale legger stelt de onderzoeker in staat om alle perceelnummers van één eigenaar te kennen. ⁴Met wat puzzelwerk kan hij de verschillende transacties afleiden (uit de in de aanwijzende tafels vermelde veranderingen van het vastgoed). Hij weet tevens in welk jaar deze gebeurden, en wie de oude en nieuwe eigenaars waren. Werd bij een transactie een perceel gesplitst of aangepast, dan kunnen de mutatiedossiers meer informatie verschaffen.

Merk op dat het kadaster enkel het vastgoed binnen de gemeentegrenzen weergeeft. Om het volledig onroerend vermogen van een eigenaar in België te reconstrueren, moet de onderzoeker in principe alle kadastrale leggers voor België raadplegen.

---

4 Hoewel het register tot 1844 teruggaat, leent het zich minder om een bepaald onroerend goed te zoeken. Hier wordt best gekozen voor de bijgevoegde aanwijzende tafel.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Federale Overheidsdienst Financiën. Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie. Gewestelijke directie van mutaties en schattingen Limburg. Kadastercontrole van Maasmechelen.

GESCHIEDENIS

DEFINITIE VAN HET KADASTER

De term kadaster duidt op het geheel van de documenten die worden aangemaakt om de onroerende goederen in kaart te brengen, te bepalen wie de eigenaar ervan is en de waarde met het oog op de belasting van de goederen te schatten. Het is tezelfdertijd de benaming van de dienst binnen de belastingadministratie die deze taken vervult. Met andere woorden: de diensten van het kadaster zorgen voor het opstellen en het bijhouden van een kadaster, aan de hand waarvan de belastingheffende overheid steeds kan te weten komen welk bebouwd of onbebouwd perceel tot wiens persoonlijk bezit behoort. Op basis hiervan kan de fiscus een grondbelasting of onroerende voorheffing instellen.

796-1843: VOORGESCHIEDENIS

De inrichting van de lokale controlekantoren kent een lange en moeizame voorgeschiedenis die op het eind van de achttiende eeuw en het begin van de negentiende eeuw aanvangt.⁵Tijdens de eerste jaren van het Franse bewind maakten de Limburgse gebieden een bezettingspolitiek mee. De revolutionairen toonden er twee gezichten. Enerzijds waren alle Franse "citoyens" - waartoe ook de inwoners van het departement van de Nedermaas behoorden - gelijk voor de belastingwet. De grieven over de ongelijkheid en de willekeur van het Franse ancien régime-belastingstelsel waren immers één van de oorzaken voor het uitbreken van de revolutie. Anderzijds werden de negen Belgische departementen als wingewesten beschouwd: vanaf de eerste dag van het nieuwe republikeinse jaar, op 1 vendémiaire V (22 september 1796), werden de Franse grondbelastingen in de Belgische gewesten geheven. De inning van deze belastingen bleek belangrijker dan de feitelijke kadastrering

---

5 VERHELST J., De documenten uit de ontstaansperiode van het moderne kadaster en van de grondbelasting (1790-1835) (Miscellanea Archivistica 31), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1982, p. 42 en DE REU P., De Geschiedenis van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie (1796-2006). Organisatie, bevoegdheden, ambtsgebieden, archiefvorming (Miscellanea Archivistica. Studia 198), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 2011, p. 202.

van de verschillende gronden.⁶

De Nationale Vergadering besliste bij wet van 23 november 1790 dat de grondbelasting vastgesteld zou worden op basis van geschreven bronnen: aanwijzende tafels, staten van elke sectie en leggers, zonder bijhorende plannen.⁷ Deze wet was na de aanhechting van onze gewesten bij de Franse republiek ook van kracht in het departement van de Nedermaas. De lokale municipaliteitsbesturen namen de taak voor de opmaak van geschreven belastingdocumenten op zich en werden hierin geruggensteund door het coördinerende departementsbestuur.⁸ De burgervader van het lokale bestuur kon vijf commissarissen benoemen, die de landmeters bijstonden. Er werden echter amper plaatselijke landmeters of schatters op pad gestuurd.

Waarschijnlijk deden de lokale besturen wel beroep op zeventiende-eeuwse en achttiende-eeuwse kadastrale bronnen.⁹ Het is daarom niet verwonderlijk dat er een grote kloof groeide tussen het republikeinse ideaal om komaf te maken met de oneerlijke ancien régime-belastingheffing en de Franse belastingheffing in de praktijk.

Van bij aanvang beseften de beleidsmakers dat er zonder degelijke kadastrale fundamenteen geen sprake kon zijn van de beoogde gelijkheid onder de belastingplichtigen. Maar de weinig rooskleurige openbare financiën en de buitenlandse oorlogsdreiging verhinderden het immense landmeting- en schattingswerk aan te vatten en een netwerk van landmeterkantoren uit te bouwen. Onder het consulaat van Napoleon werd op 12 brumaire XI (3 november 1802) een eerste poging ondernomen om de belastingen te heffen aan de hand van een kadaster, dat gebaseerd was op actuele kaarten.¹⁰ Het project kreeg de naam "cadastre général par masse de culture", in het Nederlands benoemd als het kadaster met teeltblokken of het kadaster volgens teeltplan. Het was een weliswaar plumpe en weinig ambitieuze kadastrering, maar de uitvoerende overheid meende dat het erg snel kon worden uitgevoerd.

¹¹De voorbereiding van dit kadaster volgens teeltblok bestond uit twee

---

6 DE REU P., Van landboek en ommeloper naar kadaster. Een relaas van continue en discontinue tendensen, in de te verschijnen Studie en repertorium van de landboeken en ommelopers van het voormalige graafschap Vlaanderen, Gent, 2013.

7 BLOCH M., Les plans parcellaires en France, de la Révolution à l'Empire: les premières tentatives de cadastre fiscal, in Annales d'histoire économique et sociale, Parijs, 1929, p. 392-395.

8 De grondbelasting was een zogenaamde repartitiebelasting op vier niveaus. De centrale regering eiste vanuit Parijs een vooraf bepaalde som op, die de grondbelasting diende op te brengen. Dit bedrag werd - onder meer op basis van de bevolkingsaantallen - verdeeld over de verschillende departementen. Daarna maakte het departementsbestuur een zo rechtvaardig mogelijke verdeling over de administratieve arrondissementen en ten slotte berichtte de onderprefect aan de municipaliteiten hoeveel geld zij moesten ophalen. De lokale besturen dienden zelf uit te zoeken hoe de geldsom over de verschillende eigenaars van onroerende goederen werd "omgeslaan".

9 DUVOSQUEL J.-M., Cadastres de paroisses en Belgique et dans la France du Nord, in BRUNEL G., GUYOTJEANNIN O. & MORICEAU J.-M. (red.), Terriers et plans-terriers du XIIIe au XVIIIe siècle. Actes du colloque de Paris (23-25 septembre 1998), Parijs, 2002, p. 110-111.

10 PRENEEL M., Op de grens van het archiefperceel. De bewogen geschiedenis van het archief van het Belgische kadaster, in Liber Amicorum Coppens Herman. Deel I (Studia 115), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 2007, p. 292.

11 OCKELEY J., Inventaris van de verzameling kaarten berustend op de Directie van het Kadaster van Brabant. I. Het Kadaster met teeltblokken (Cadastre par masse de culture)

voornaam taken: het opmeten en opmaken van plannen enerzijds en het evalueren van een kadastraal inkomen dat voor iedere gemeente bepaald werd anderzijds. Aaneengesloten stukken land met hetzelfde type grondgebruik of teelten - zoals tuinen, bossen, vijvers, zandgronden, heideveld, akkerland, weideland - werden als één geheel aanzien, wat het opmeten en inventariseren van de gronden uiteraard enorm versnelde. Alle plannen werden op schaal 1 op 5.000 opgemeten en kregen een oriëntatie naar het noorden. Vervolgens berekende een schatter op basis van de kaarten de netto-opbrengst van de grond per soort van grondgebruik. Op die manier kon het lokale bestuur de inwoners aan de hand van hun eigendom individueel gaan taxeren.¹² Deze hele kadastrering bleef een lokale aangelegenheid, waarin het ministerie van Financiën amper ondersteuning gaf. Het departement van de Nedermaas fungeerde als tussenbestuur, maar het was bepaald niet de beste leerling van de klas.¹³ Het kadaster met teeltblokken leidde tot een rechtvaardiger verdeling van de grondbelastingen onder de gemeenten, maar de accurate registratie van het individuele onroerende bezit - met informatie over de soort én waarde van de afzonderlijke gronden en gebouwen - bleef vooralsnog uit. Napoleons gerenommeerde minister van Financiën Gaudin gooide het daarom over een andere boeg. Nu er relatieve vrede heerste in Europa, kregen de kadasterwerken een hernieuwde aandacht. Hoewel de beleidsvoerders nog steeds genoodzaakt waren de grondbelasting volgens een klassiek repartitiestelsel te heffen, konden ze het kadaster wel een nieuwe invulling geven. Een goed functionerend kadaster is niet alleen een essentieel belastinginstrument, maar het heeft daarenboven een grote administratieve en statistische waarde. De financiënwet van 15 september 1807 had een "cadastre par épreuve" voor ogen, waarbij alle afzonderlijke percelen in kaart werden gebracht: dit is het kadaster dat we de dag van vandaag kennen. De centrale staat onttrok de verantwoordelijkheid aan de gemeentebesturen door zelf de kadasterwerken te leiden en openbare landmeters te benoemen die actief waren op lokaal niveau. De uitvoering van de kadastertaken werd opgevolgd door een Maastrichtse directeur van Directe Belastingen en werd gecoördineerd door het bestuur van het departement van de Nedermaas. De landmeters in de Limburgse gemeenten werden voornamelijk uit de Franse grensstreek gerekruteerd, in tegenstelling tot de aanwerving van plaatselijke landmeters in de voorgaande jaren. Zij maten de percelen op en brachten deze op kaart en inventaris, vanaf het verschijnen van de uitvoeringsdecreten van 27 januari 1808 en 20 april 1808. Van dan af besliste het

---

(Toegangen in beperkte oplage Algemeen Rijksarchief 581), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 2005, p. 10.

- 12 COPPENS H., Oud en nieuw kadaster, in *Spiegel Historiae*, 1968, jaargang 3, nr 11, p. 602: Niet alle municipaliteiten werden op die manier gekadastrerd. Het kadaster met teeltblokken was een "inductief kadaster": in elk departement werden enkele representatief geachte gemeenten gekadastrerd, waarna de resultaten en dus belastingtarieven werden toegepast in vergelijkbare gemeenten. Een beknopte geschiedenis over de moeizame organisatie en uitvoering van het kadaster met teeltblokken is te lezen in: DE BROUCKERE C. & TIELEMANS F., *Répertoire de l'administration et du droit administratif de la Belgique*. Tome quatrième, Brussel, 1838, p. 16-18.
- 13 Brief van 25 messidor XII (14 juli 1804) van de minister van Financiën aan de prefecten van de departementen.

Nedermaasdepartement jaarlijks tot het volledig perceelsgewijs kadastreren van enkele gemeenten.

Slechts opgehouden door de Europese oorlogsprikelen in 1814, beval koning Willem meteen de voortzetting van de kadasterwerken in de Zuidelijke Nederlanden. ¹⁴De kadastrering van de provincie Limburg (in omvang veel groter dan het huidige Limburg ¹⁵) verliep voorspoedig. Op het einde van de Nederlandse periode waren de meeste opmetingen en schattingen voltooid en was de administratie klaar om de laatste onevenwichtige waardeschattingen op provinciaal niveau weg te werken. Administratieve problemen ten gevolge van de Belgische onafhankelijkheid strooiden echter roet in het eten. Vanaf dan kende de Limburgse kadasterwerking - wier voorgeschiedenis tot op dat moment erg gelijklopend met de andere Belgische provincies was - een atypisch verloop, dat slechts kan worden vergeleken met de Luxemburgse kadastergeschiedenis. Als de Franse periode (ca. 1795-1814) het tijdperk was van een moeizame opbouw van de kadasteradministratie en het bepalen van de verschillende parochiegrenzen, en de Nederlandse periode (1815-1830) het tijdvak genoemd wordt van de besteding en versnelde uitvoering van de kadasterwerken, dan moet het begin van de Belgische periode (1830-1845) op zijn minst als de tijd beschouwd worden die gedomineerd werd door de grensprikelen met Nederland.

Na de scheiding van de Nederlanden werden de kadasterwerken in België gestaakt en een tijd lang werd geen initiatief genomen. De Nederlandse legers namen prompt de Limburgse kadastrale leggers mee. ¹⁶Nederland en België leefden nog jarenlang op oorlogsvoet en de discussie over de bestaansreden en het grondgebied van België bleef de Europese agenda bepalen. Het door de Europese mogendheden neutraal verklaarde België was de facto in het bezit van de regio Maastricht en enkele Duitstalige Limburgse gebieden. Sinds 1838 verzachtte het klimaat: koning Willem zag in dat België in de Europese context zou blijven bestaan - ondertussen kostte de oorlogsdreiging handenvol geld voor het Nederlandse staande leger - en bij de aanvaarding van de gemaakte afspraken kon hij toch wel wat uit de brand slepen. ¹⁷Koning Willem I bond in en de vrede tussen België en Nederland werd formeel beklonken tijdens het Verdrag van Londen in 1839. Het eindverdrag werd daarna praktisch uitgewerkt en hier en daar lieten de verschillende partijen verbeteringen aanbrengen, die tot het traktaat van 5 november 1842 en de Nederlands-Belgische conventie van 8 augustus 1843 leidden. Met de Europese vrede was ook de Limburgse boedelscheiding bezegeld. Sinds de territoriale oplossing in 1838 in de maak was, hervatten de Belgische kadasterambtenaren het opmetings- en schattingswerk. ¹⁸Deze werkzaamheden werden in 1843 en 1844 voltooid: alle

14 VELDHORST A., "Voor het kadaster getekend: Gericke". van klerk in Kleef tot genobileerd gouverneur van Nederlands-Limburg, in Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg, Maastricht, 1995, nr. 131, p. 159-198.

15 DE VRANKRIJKER A., De grenzen van Nederland. Overzicht van wording en politieke tendenzen, Amsterdam, 1946, p. 191-194.

16 CHALLE J.-P., Het oorspronkelijk kadaster en zijn gebruik, in Driemaandelijks tijdschrift van het Gemeentekrediet van België, 1973, jaargang 27, nr. 105, p. 155.

17 ROEGIERS J. & VAN SAS N., Revolutie in Noord en Zuid (1780-1830), BLOM J. & LAMBERTS E. (red.), Geschiedenis van de Nederlanden, Rijswijk, 1994, p. 251.

18 Zie ook: MULLER E., De invoering van het kadaster in Limburg, in Geodesia, 1979, nr. 21, p.

Limburgse gronden en gebouwen waren opgemeten, in kaart gebracht, geïnventariseerd en naar kadastrale waarde geschat.

1844-HEDEN: ONTSTAAN EN ONTWIKKELING

Nu was het zaak om alle veranderingen van de kadastrale toestand nauwkeurig op te volgen en de kadastrale bescheiden daaraan aan te passen. Een bestendige en volwaardige kadasteradministratie moest deze continuïteit garanderen. Het Limburgse kadaster was vanaf 1 april 1845 officieel werkzaam. De wetgever maakte meteen een concreet onderscheid tussen de *sedentaire diensten* de *actieve dienst*. De *sedentaire dienst* bestaat letterlijk uit de "kadasterbewaring" of het bijhouden van de kadastrale gegevens, op basis waarvan de onroerende voorheffing bepaald wordt. Het zijn de gewestelijke directies die de dienst van de kadasterbewaring uitmaken: één per provincie. De gewestelijke directie van Limburg bevindt zich vanouds in Hasselt. Een bijzondere taak van de Hasseltse directie vormt het afleveren van uittreksels uit kadastrale plannen en leggers.¹⁹ Daarnaast is er de *actieve dienst*, waar de feitelijke actualisatie van de kadastrale gegevens op lokaal niveau gebeurt. Hiervoor steunde het kadaster op een uitgebreid netwerk van plaatselijke landmeterkantoren.²⁰

Rond 1844 was er op het laagste echelon een landmeter werkzaam, ook in de kadasterkantoren van Bilzen, Lanaken en Maaseik (alle drie officieel in 1845 opgericht), de rechtsvoorgangers van het kantoor van Maasmechelen. De landmeter werkt er samen met andere kadasterambtenaren om de kadastrale basisdocumenten in overeenstemming te brengen met de onroerende realiteit. De geactualiseerde gegevens worden naar de gewestelijke directie verstuurd, en nadien worden de belastingambtenaren geïnformeerd - die instaan voor de heffing en inning van de jaarlijkse grondbelastingen. De landmeters gaan zelf ook op pad om veranderingen van onroerende goederen te velde te gaan controleren.

Tegenwoordig is het kadaster een dienst binnen de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, een pijler van de Federale Overheidsdienst Financiën.²¹ Het kadasterkantoor van Maasmechelen en rechtsvoorgangers ondergingen weliswaar enkele organisatorische aanpassingen, maar de activiteiten en bevoegdheden bleven gedurende die tijd dezelfde. In principe zijn de werkprocessen in de lokale kadaster- en controlekantoren weinig veranderd; uitgenomen het gebruik van de computer en de introductie van een digitaal informatiesysteem.

253-257.

19 In de begrotingswet van 20 december 1867 was gestipuleerd dat de betaling daarvan aan de schatkist zou toekomen.

20 DE REU P., De Geschiedenis van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie (1796-2006). Organisatie, bevoegdheden, ambtsgebieden, archiefvorming (Miscellanea Archivistica. Studia 198), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 2011, p. 119-120.

21 PRENEEL M. en VERHELST J., FOD Financiën in VAN DEN EECKHOUT P. en VANTHEMSCHE G. (red.), Bronnen voor de studie van het hedendaagse België 19de-20ste eeuw, 2de uitg., Brussel, 2009, p. 407-421.

BEVOEGDHEDEN EN ACTIVITEITEN

In 1844 bestond er eindelijk een inventaris van alle Limburgse onroerende goederen, met alle relevante informatie over de goederen en de respectieve eigenaars. 1844 geldt daarom als het startjaar voor de kadastrale informatie. Vanaf dat moment dienden de Limburgse kadasterambtenaren alle veranderingen van de opgeschreven onroerende goederen - zoals verkopen, wijzigingen van de perceelsgrootte, verandering van bestemming van de grond, afbraak of opbouw van een gebouw - nauwgezet bij te houden. Het actualiseren van alle veranderingen gebeurt tot op vandaag, zodat de fiscus - en de onderzoeker - kan te weten komen wat een bepaalde persoon aan gebouwen en gronden bezat, op elk gegeven moment. Daarom opperde de jonge Belgische overheid dat de tijd rijp was om het toenmalige Reglement van Bewaring aan te passen (zie het Koninklijk Besluit van 22 maart 1843). Dit reglement was een soort van handleiding met regels over de te verrichten taken. Het was daarenboven een handzame richtlijn die de onderlinge coördinatie en de afzonderlijke taken van de landmeters, controleurs, inspecteurs en de provinciale directeur voorschreef. Het werd gewijzigd op 22 maart 1845²², was van kracht vanaf 1 april 1845 en werd verder aangevuld door het Ministerieel Besluit van 18 november 1853.

De facto verving het Reglement van Bewaring de "Franse" werkmethode voor het opmaken van het kadaster - dat sinds 1811 was vastgelegd in de befaamde *Recueil méthodique des lois, décrets, instructions et décisions sur le cadastre, approuvé par le Ministre des Finances*- en vulde meteen de regelgeving over de feitelijke bewaring aan.²³ Een eerste Reglement van Bewaring werd reeds uitgevaardigd op 10 februari 1835 en was slechts van kracht in de reeds gekadastreerde provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Brabant, Henegouwen, Namen en Luik. De versie van 26 juli 1877 is de laatst gekende versie²⁴, en de inhoud werd naderhand herhaaldelijk gewijzigd door wetten of ministeriële omzendbrieven. In 1938 bracht men een gecoördineerde versie uit, die vlug verouderde. Vanaf 1965 gebruikt het kadaster de 'Algemene Instructies M', die gebaseerd zijn op het reglement van 1877, maar telkens worden aangepast aan de actuele werkmethodes.

De bevoegdheden van het controlekantoor van Maasmechelen en rechtsvoorgangers zijn sinds de oprichting ervan amper gewijzigd. De landmeters in het kantoor doen hun controle van de kadastrale veranderingen ter plaatse, en gebruiken hiervoor voornamelijk gegevens uit het naburige registratiekantoor.²⁵ Want zowel het Reglement van Bewaring uit 1845 als de meest recente Algemene Instructies M stellen: "geen mutatie zal zich in het kadaster voordoen, indien ze niet door authentieke stukken werd

---

22 Belgisch Staatsblad, 31 maart 1845, Règlement pour la conservation du Cadastre du Royaume de Belgique, p. 745.

23 ZOETE, A., De documenten in omloop bij het Belgisch Kadaster (1835-1975) (Miscellanea Archivistica 21), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1979, p. VI-VII.

24 Zie het Belgisch Staatsblad van 18 augustus 1877.

25 MARSTBOOM L., BOURLON R. en JACOBS A., Le cadastre et l'impôt foncier, Brussel, Liens, 1956, p. 59 en volgende.

geconstateerd. Naast de verklaringen omtrent de onroerende wijzigingen die door de lokale besturen werden gegeven, zijn het de geregistreerde akten uit de ontvangkantoren van registratie & domeinen die als basis voor (de mutaties van) het kadaster dienen." Verder verzorgen de landmeters het contact met de belastingplichtige en de informatieuitwisseling met de belastingambtenaren.²⁶De kadastercontrole van Maasmechelen staat ook in voor het samenstellen en actualiseren van een gedetailleerd overzicht van bebouwde en onbebouwde eigendommen van het grondgebied.

De controleur van de *actieve dienst*(cf. infra) was belast met het toezicht op het werk van de landmeters. Hij controleerde de opmetingschetsen, de stukken bewaard door het gemeentebestuur, de zorg waarmee de kaarten en formulieren werden ingevuld, de regelmaat waarmee de mutaties werden opgenomen en de mate waarin de voorschriften van het reglement van bewaring werden nageleefd.²⁷De opmetingen gebeurden door de landmeters in dienst van het kadaster. Zij voerden per jaar minstens twee *omreiswerken*uit; vooraf brachten ze de burgemeesters en de eigenaars van de te schatten percelen op de hoogte van hun komst.

De jaarlijkse *omreiswerken*(controles ter plekke) om de wijzigingen inzake eigenaar, structuur en kadastraal inkomen van de percelen bij te houden, volstonden niet. Het kadaster hinkte voortdurend achter op de onroerende realiteit. Vooral de kloof tussen het berekende kadastrale inkomen en de werkelijke waarde van de onroerende goederen groeide. In 1861-1865 en in 1896-1898 organiseerde het kadaster daarom algemene *perequaties*om het kadastraal inkomen opnieuw af te stemmen op de werkelijke waarde van het onroerend goed. De belastingwet van 29 oktober 1919 voerde een nieuw systeem in voor de berekening van het kadastraal inkomen, maar door de continue schommelingen in de waarde van vastgoed bleek ook dat ontoereikend. Uiteindelijk besliste de wet van 13 juli 1930 tot tienjaarlijkse kadastrale herzieningen, aangevuld met plaatselijke herzieningen waar nodig. De laatste herziening dateert van 1980, met de kadastrale situatie van 1975 als basis.²⁸Sinds aanslagjaar 1991 worden de waarden van 1975 met een indexcijfer vermenigvuldigd.

ORGANISATIE

Gedurende de periode 1796-1843 bleef de lokale kadastrale organisatie ongewijzigd. De opmetingen van de landmeter-schatters werden door een controleur gecontroleerd. Een ingenieur-verificateur stond in voor het toezicht en de organisatie van de kadastrale opmetingen. Deze ingenieur-verificateur stond zelf onder gezag en controle van zowel de inspecteur-generaal (kadastraal toezicht), de inspecteur en de directeur van de directe belastingen

---

26 VERHELST J., De controle van het Kadaster en haar plaats in het geheel van de administratie der direkte belastingen, in DE SCHEPPER, H. (red.), Bronnen voor de geschiedenis van de instellingen in België. Handelingen van het colloquium te Brussel. 15-18.IV.1975 (Studia 28), Brussel, 1977, p. 379-381.

27 DE REU P., o.c., p. 122-123.

28 Voor een overzicht van alle algemene perequaties sinds 1860, zie: DE REU P., o.c., p. 208-210.

(fiscaal toezicht) als van de prefect van het departement (administratief toezicht).²⁹ De verantwoordelijkheid van de kantonmunicipaliteit of de gemeente werd sinds 1808 ingeperkt: kadastrale landmeters vervingen de voormalige lokale landmeters en er kwamen geen commissarissen meer te pas aan het schatwerk.

Na de onafhankelijkheid voegde de overheid de nog prille kadasterorganisatie toe aan de inrichting van de directe belastingen - waartoe ook de grondbelasting behoorde. Toen het Limburgse grondgebied helemaal in (kadaster)kaart was gebracht, stelde het kadastrale bestuur een *sedentaire diensten* een *actieve dienst*. In de *actieve dienst* velddienst verzamelden de ambtenaren alle veranderingen: dit gebeurde in het landmeterkantoor (ook wel "kadasterkantoor" genoemd). De landmeters stuurden deze informatie op naar de *sedentaire dienst* provinciaal niveau: de gewestelijke directie Limburg te Hasselt, waar alle informatie werd samengebracht om te dienen als basis voor de onroerende belastingen.

Vanaf 1 april 1845 waren de kadasterkantoren van Bilzen, Lanaken en Maaseik officieel werkzaam en stond een landmeter aan het hoofd van de opmetingen en schattingen. Dit zijn de rechtsvoorgangers van de kadastercontrole van Maasmechelen. Het ambtsgebied wijzigde echter heel regelmatig. Door territoriale reorganisaties zag het Maasmechelse kadasterkantoor net voor de Eerste Wereldoorlog het licht. Een exhaustief overzicht van de vele wijzigingen in de samenstelling van het ambtsgebied van Maasmechelen en de rechtsvoorgangers zou ons te ver leiden. Het is daarenboven weinig relevant, omdat deze wijzigingen geen belemmering vormen voor de (geschiedenis van de) archiefvorming: de kadastrale informatie wordt sinds het begin steeds per gemeente bijgehouden, zodat bij een eventuele verplaatsing van een gemeente van het ene naar het andere ambtsgebied de kadastrale documenten eenvoudigweg mee verhuizen. Het is daarom belangrijk om de samenstelling van het ambtsgebied op het moment van de overdracht van het kadasterarchief naar het Rijksarchief te kennen. Vandaag de dag wordt het werkgebied van het controlekantoor van Maasmechelen gevormd door de gemeenten Lanaken, Maasmechelen en Zutendaal.³⁰

Het was een controleur van de gewestelijke directie (van de directe belastingen) die toezicht hield op de landmeter- en kadastrale werken. Hij werkte vanuit de *sedentaire dienst* Hasselt. Zijn controlegebied viel met andere woorden gelijk met de provincie Limburg. Tijdens het interbellum veranderde de organisatie: per provincie kwamen er meerdere controlekantoren, elk met hun eigen controlegebied. Met andere woorden: de kadastercontrole verhuisde geleidelijk aan van de *sedentaire* naar de *actieve dienst*. Dit tijdstip is geenszins toevallig: de kadastrale archieven waren sinds de Eerste Wereldoorlog erg verwaarloosd. De kadastrale informatie strookte op

29 DE REU P., o.c., p. 114-117.

30 Belgisch Staatsblad, Beslissing van 7 mei 2008 van de Voorzitter van het Directiecomité van de FOD Financiën houdende reorganisatie van de dienstomschrijvingen van de diensten voor "Mutaties en Schattingen" van de Administratie van het Kadaster, 17 juni 2008, p. 30721-30722. Lanaken bestaat uit Gellik, Lanaken, Neerharen, Rekem en Veldwezelt; Maasmechelen bestaat uit de voormalige gemeenten Boorseme, Eisdon, Leut, Mechelen-aan-de-Maas, Meeswijk, Opgrimbie, Uikhoven en Vucht; Zutendaal is niet gefusioneerd.

vele plaatsen amper nog met de onroerende realiteit. Ondertussen ontplooidde het hoofdbestuur zich tot een meer technische dienst en werd het een zelfstandige administratie bij Koninklijk Besluit van 8 september 1930, met grotere autonomie tegenover de fiscus. In Limburg, net zoals in de andere provincies, krompen de controlegebieden en steeg het aantal controlekantoren exponentieel. Na de Tweede Wereldoorlog telde de Hasseltse directie een tiental kantoren met een controleur aan het hoofd. Met enkele technische werkprocessen greep de wetgever verder in de inrichting van de kantoren in.³¹ De grootste aanpassing kwam er in 1969, toen de controlegebieden de kadasterkantoren opslochten.³² Het controlekantoor van Maasmechelen verving met name het kadasterkantoor van Maasmechelen en nam de landmeterstaken over, zodat de controles van dan af verbonden waren met de kadastrale werkzaamheden.³³ Op die manier kregen de controleurs ook een meer actieve rol toebedeeld in de velddienst van het kadaster. In het controlekantoor van Maasmechelen vinden nu de werkzaamheden plaats die voorheen door zowel landmeting als controle werden uitgeoefend.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

De documenten uit 1844 die de basis van de kadastrale inventaris van het vastgoed in de regio Maasmechelen vormen, worden "oorspronkelijke" basisdocumenten genoemd. Alle aanvullingen tot heden werden in afzonderlijke registers opgetekend: de "bijgevoegde" basisdocumenten.³⁴ De basisdocumenten worden bijgehouden per gemeente, en dat is niet alleen een grote troef voor het onderzoek. De kaarten, leggers en tafels konden sinds 1844 steeds samen worden bewaard in het lokale landmeterkantoor. Bij veranderingen van het ambtsgebied verhuisden de basisdocumenten eenvoudigweg mee. Tot 1969 beheerden het kadasterkantoor van

---

31 De kadasteradministratie maakte bijvoorbeeld vanaf 1955 een onderscheid tussen controlekantoren voor mutaties & geschillen (de landmeting van de percelen) en de kantoren voor de taxatiecontrole (de waardeschatting van de percelen). Dit verschil verwaterde echter en vanaf 1969 was hiervan geen sprake meer.

32 VERHELST J., De controle van het Kadaster en haar plaats in het geheel van de administratie der directe belastingen, in DE SCHEPPER, H. (red.), Bronnen voor de geschiedenis van de instellingen in België. Handelingen van het colloquium te Brussel. 15-18.IV.1975 (Studia 28), Brussel, 1977, p. 377.

33 DE REU P., o.c., p. 248, en DEKIEN C. en DE RYNCK F., Atlas van de bestuurlijke gebiedsindelingen in Vlaanderen. De binnenkant van het openbaar bestuur, Leuven, Katholieke Universiteit Leuven, 1991, p. 64-65: Ministerieel Besluit van 10 oktober 1978. Volgens de belangrijkheid en hoeveelheid van de werkzaamheden werden de kantoren onderverdeeld in controles A (onder leiding van een hoofdcontroleur) en controles B (met een controleur (B) of adjunctcontroleur aan het hoofd), elk met eventuele bijkantoren wanneer de kantoren een te groot gebied bestreken. Eind twintigste eeuw verdween ook dit onderscheid tussen A-kantoren en B-kantoren, als gevolg van een reorganisatie op centraal niveau.

34 Enkel de kadastrale leggers - uitgaande van de eigendomstitels - maakt de brug en combineert het statische "oorspronkelijke" en het dynamische "bijgevoegde" werkproces.

Maasmechelen en rechtsvoorgangers de archiefreeksen; tussen 1969 en 2009 was dat de kadastercontrole van Maasmechelen.

VERWERVING

Het kadaster maakt deel uit van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, binnen de Federale Overheidsdienst Financiën - het vroegere ministerie van Financiën. Het kadasterarchief is met andere woorden onderworpen aan de archiefwet van 1955, met recente aanvulling van 6 mei 2009. De archiefwet verplicht de overheidsdiensten om documenten ouder dan 30 jaar in goede, geordende en toegankelijke staat over te brengen naar het Rijksarchief.³⁵ Desondanks is dat voor het kadaster nooit systematisch gebeurd: voor de administratie blijkt het administratief nut van het archief nog te groot. In 2009 opperden de kadastercontroles van Limburg het voorstel om de kadastrale basisdocumenten aan het Rijksarchief Hasselt in bewaring te geven. Dit was voor het Rijksarchief een unieke kans om de kadastrale geschiedenis van de hele provincie te verwerven.

---

35 Een interessante blik achter de schermen biedt PRENEEL M., *Op de grens van het archiefperceel. De bewogen geschiedenis van het archief van het Belgische Kadaster*, in LACH. Liber Amicorum Herman Coppens (Studia 115), Brussel, 2007, p. 294-297.

Inhoud en structuur

INHOUD

Het gros van het archief bestaat uit de kadastrale basisdocumenten: het zijn de kadastrale leggers en aanwijzende tafels die dateren uit de periode 1844-1978. Deze zogenaamde basisdocumenten vormen de hoofdmoot van de archiefvorming van de kadastercontrole. De documenten worden met een nummer benoemd. Deze archiefreeksen worden per gemeente bijgehouden. Bij de oprichting van het kadaster werden "oorspronkelijke" en "bijgevoegde" basisdocumenten aangemaakt. De "oorspronkelijke" uit 1844 bleven ongewijzigd om het beginpunt van het kadaster te markeren; de "bijgevoegde" vormen hierop aanvullingen (daarom noemt men de periode vóór 1844 wel eens de vooroorspronkelijke fase van het kadaster). Er wordt hiervoor overigens niet per jaar een nieuw register of document begonnen, maar de kadasterambtenaren maken aanvullingen in de bestaande "bijgevoegde" documenten. Wanneer deze vol geraken of te onduidelijk worden, maakt men een nieuw plan, legger of tafel aan.

Aan de hand van enkele cartografische basisdocumenten worden de onroerende bezittingen in de hele gemeente in kaart gebracht. Het kadaster verdeelde elke gemeente vanaf 1834 - in Limburg en Luxemburg vanaf 1844 - in secties, waarbinnen elk perceel een eigen perceelnummer kreeg. Op het verzamelplan zijn de gemeentegrenzen en de indeling van de gemeente in secties te zien. Het kadastrale perceelplan is meer gedetailleerd: hierop is een (deel van een) sectie getekend met alle percelen (oorspronkelijke reeks 201 en bijgevoegde reeks 202). De (historische) verzamelplannen en perceelplannen worden nog door de Hasseltse directie bewaard.

De meeste kadastrale documenten zijn echter beschrijvend. Elk perceelnummer is beschreven in de oorspronkelijke aanwijzende tafel (reeks 208). De aanpassingen staan in de bijgevoegde aanwijzende tafel (reeks 209). Maar het is de kadastrale legger (reeks 212) die het sleuteldocument van de administratie vormt. Eenvoudig voorgesteld: het is een register dat per eigenaar alle eigendommen/perceelnummers weergeeft die hij binnen één gemeente bezit. De legger overstijgt de oorspronkelijke kadasterfase, want de boekdelen uit 1834/1844 werden steeds verder aangevuld. Het toont met andere woorden niet de situatie op één moment, maar laat het verloop in de tijd zien (met de vele aankopen en verkopen). Voor alle namen die in de legger voorkomen is er een fiche of een register voorzien, eventueel ingebonden bij de kadastrale legger. Gemakkelijkheidshalve wordt dit de alfabetische tafel (reeks 213 of reeks 215) genoemd.

Taal en schrift van de documenten

De stukken zijn opgesteld in het Nederlands en - voornamelijk de negentiende-eeuwse documenten - in het Frans.

SELECTIES EN VERNIETIGINGEN

Er werden na overdracht van het archief naar het Rijksarchief geen stukken geselecteerd of vernietigd.

TOEKOMSTIGE AANGROEI/AANVULLINGEN

In 2009 keurde de Algemene Directie van de dienst Patrimoniumdocumentatie een instructie - inclusief selectielijst - goed voor de archieven van het kadaster. De instructie kwam tot stand in nauwe samenwerking met het Rijksarchief. Het is de bedoeling dat de gewestelijke directies en de antennes voortaan systematisch archief overdragen aan het Rijksarchief. In een eerste fase zullen de prekadastrale documenten, de bijgevoegde plans en perequatiedossiers worden overgedragen, in een tweede fase de mutatiedossiers en de gedigitaliseerde oorspronkelijke plans. De directies van Aarlen en Hasselt beten in 2009 de spits af. Het Rijksarchief te Hasselt kon de dossiers van afpaling van Limburgse gemeenten verwerven. Voorlopig zijn er geen concrete plannen om kadastraal archief van de gewestelijke directie over te brengen naar het Rijksarchief.

ORDENING

Het archief van het controlekantoor van het kadaster Maasmechelen bevat - volgens de terminologie van Zoete - slechts enkele "kadastrale basisdocumenten". Deze documenten zijn geografisch geordend:

I. LANAKEN

- A. Gellik (Lanaken 6)
- B. Lanaken (Lanaken 1)
- C. Lanaken (Lanaken 2)
- D. Neerharen (Lanaken 4)
- E. Rekem (Lanaken 3)
- F. Veldwezelt (Lanaken 5)

II. MAASMECHELEN

- A. Boorseme (Maasmechelen 7)
- B. Eisden (Maasmechelen 4)
- C. Leut (Maasmechelen 5)
- D. Mechelen-aan-de-Maas (Maasmechelen 1)
- E. Meeswijk (Maasmechelen 6)
- F. Opgrimbie (Maasmechelen 2)
- G. Uikhoven (Maasmechelen 8)
- H. Vucht (Maasmechelen 3)

III. ZUTENDAAL

- A. Zutendaal (Zutendaal 1)
- B. Zutendaal (Zutendaal 2)

In de drie hoofdstukken wordt per gemeente een indeling per kadastrale

afdeling gemaakt. Deze afdelingen mogen niet met de kadastrale secties verward worden: de afdeling is de basis waarop de kadastrale legger werd opgemaakt. ³⁶In principe komt alle informatie van één gemeente in één kadastrale legger terecht; indien een gemeente te groot is, is een pragmatische verdeling in kadastrale afdelingen gemaakt.

---

36 ZOETE A., De documenten in omloop bij het Belgisch Kadaster (1835-1975) (Miscellanea Archivistica 21), Brussel, 1979, p. 2.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

I. LANAKEN

A. GELLIK (LANAKEN 6)

1 - 8 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE
LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-1730.

1	Artikelnummers 1-397.	1 deel
2	Artikelnummers 398-594.	1 deel
3	Artikelnummers 595-874.	1 deel
4	Artikelnummers 875-994.	1 deel
5	Artikelnummers 995-1234.	1 deel
6	Artikelnummers 1235-1578.	1 deel
7	Artikelnummers 1579-1730.	1 deel
8	Tafels op de kadastrale leggers.	1 deel
9	9 - 13 KADASTRALE LEGGERS (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-3116. Artikelnummers 1-1498.	1 omslag
10	Artikelnummers 1500-2049.	1 omslag
11	Artikelnummers 2050-2499.	1 omslag
12	Artikelnummers 2500-2848.	1 omslag

13	Artikelnummers 2849-3116.	1 omslag
14	14 - 16 KADASTRALE LEGGERS (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 61-3309. Artikelnummers 61-2200.	1 omslag
15	Artikelnummers 2201-2900.	1 omslag
16	Artikelnummers 2902-3309.	1 omslag
 <i>B. LANAKEN (LANAKEN 1)</i>		
17	17 - 24 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 226-2280. Artikelnummers 226-531.	1 deel
18	Artikelnummers 532-814.	1 deel
19	Artikelnummers 815-1141.	1 deel
20	Artikelnummers 1142-1438.	1 deel
21	Artikelnummers 1439-1757.	1 deel
22	Artikelnummers 1758-2068.	1 deel
23	Artikelnummers 2069-2280.	1 deel
24	Tafels op de kadastrale leggers.	1 deel

25	25 - 34 KADASTRALE LEGGERS (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-5730. Artikelnummers 1-1792.	1 omslag
26	Artikelnummers 1795-2400.	1 omslag
27	Artikelnummers 2401-2950.	1 omslag
28	Artikelnummers 2951-3450.	1 omslag
29	Artikelnummers 3451-3849.	1 omslag
30	Artikelnummers 3850-4249.	1 omslag
31	Artikelnummers 4250-4649.	1 omslag
32	Artikelnummers 4650-4999.	1 omslag
33	Artikelnummers 5000-5399.	1 omslag
34	Artikelnummers 5400-5730.	1 omslag
35	35 - 41 KADASTRALE LEGGERS (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 141-6200. Artikelnummers 141-2399.	1 omslag
36	Artikelnummers 2401-3144.	1 omslag
37	Artikelnummers 3153-3798.	1 omslag
38	Artikelnummers 3804-4396.	1 omslag

39	Artikelnummers 4410-4999.	1 omslag
40	Artikelnummers 5009-5398.	1 omslag
41	Artikelnummers 5405-6200.	1 omslag
42	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel
43	Aanvullende aanwijzende tabel. (209)	2 delen

C. LANAKEN (LANAKEN 2)

44	44 - 46 KADASTRALE LEGGERS (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 186-5931. Artikelnummers 186-4395.	1 omslag
45	Artikelnummers 4401-5498.	1 omslag
46	Artikelnummers 5502-5931.	1 omslag

D. NEERHAREN (LANAKEN 4)

47	47 - 50 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-571. Artikelnummers 1-153.	1 deel
48	Artikelnummers 154-266.	1 deel
49	Artikelnummers 267-416.	1 deel
50	Artikelnummers 417-571.	1 deel

51	51 - 52 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-1202. Artikelnummers 1-799.	1 omslag
52	Artikelnummers 800-1202.	1 omslag
53	53 - 54 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 31-1276. Artikelnummers 31-999.	1 omslag
54	Artikelnummers 1002-1276.	1 omslag
55	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel
<i>E. REKEM (LANAKEN 3)</i>		
56	56 - 60 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-1373. Artikelnummers.1-342.	1 deel
57	Artikelnummers 343-536.	1 deel
58	Artikelnummers 537-764.	1 deel
59	Artikelnummers 765-1015.	1 deel
60	Artikelnummers 1016-1373.	1 deel
61	61 - 65 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-2753. Artikelnummers 1-1299.	1 omslag
62	Artikelnummers 1300-1750.	

1 omslag

63 Artikelnummers 1751-2100.

1 omslag

64 Artikelnummers 2101-2499.

1 omslag

65 Artikelnummers 2500-2753.

1 omslag

66 - 68 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 44-2915.

66 Artikelnummers 44-1898.

1 omslag

67 Artikelnummers 1901-2700.

1 omslag

68 Artikelnummers 2701-2915.

1 omslag

69 Aanvullende aanwijzende tabel. (209)

1 deel

F. VELDWEZELT (LANAKEN 5)

70 - 76 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-1895.
Artikelnummers 1-456.

70

1 deel

71 Artikelnummers 457-648.

1 deel

72 Artikelnummers 649-922

1 deel

73 Artikelnummers 923-1159.

1 deel

74 Artikelnummers 1160-1481.

1 deel

75 Artikelnummers 1482-1845.

1 deel

76	Artikelnummers 1846-1895.	1 deel
77	77 - 81 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-3595. Artikelnummers 1-1700.	1 omslag
78	Artikelnummers 1701-2200.	1 omslag
79	Artikelnummers 2201-2700.	1 omslag
80	Artikelnummers 2701-3149.	1 omslag
81	Artikelnummers 3150-3595.	1 omslag
82	82 - 84 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 120-3727. Artikelnummers 120-2448.	1 omslag
83	Artikelnummers 2451-3200.	1 omslag
84	Artikelnummers 3202-3727.	1 omslag
85	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel

II. MAASMECHELEN

A. BOORSEM (MAASMECHELEN 7)

86 - 91 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE
LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-1421.

86	Artikelnummers 1-343.	1 deel
87	Artikelnummers 344-480. Art. 481-532 ontbreken.	1 deel
88	Artikelnummers 533-738.	1 deel
89	Artikelnummers 739-981.	1 deel
90	Artikelnummers 982-1382.	1 deel
91	Artikelnummers 1383-1421.	1 deel
92	92 - 94 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-2367. Artikelnummers 1-1429.	1 omslag
93	Artikelnummers 1431-1899.	1 omslag
94	Artikelnummers 1900-2367.	1 omslag
95	Kotem, kadastrale leggers. (212 A, B, C), Artikelnummers 1-1709.	1 omslag
96	96 - 100 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 16-2549. Artikelnummers 16-1400.	1 omslag
97	Artikelnummers 1401-1799.	1 omslag

98	Artikelnummers 1802-2098.	1 omslag
99	Artikelnummers 2110-2300.	1 omslag
100	Artikelnummers 2301-2549.	1 omslag
101	Aanvullende aanwijzende tabel. (209)	1 deel
 <i>B. EISDEN (MAASMECHELEN 4)</i>		
102	102 - 107 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-1167. Artikelnummers 1-279.	1 deel
103	Artikelnummers 280-452.	1 deel
104	Artikelnummers 453-619.	1 deel
105	Artikelnummers 620-754.	1 deel
106	Artikelnummers 755-1042.	1 deel
107	Artikelnummers 1043-1167.	1 deel
108	108 - 114 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-3171. Artikelnummers 1-1042.	1 omslag
109	Artikelnummers 1043-1418.	1 omslag
110	Artikelnummers 1419-1830.	1 omslag

111	Artikelnummers 1831-2249.	1 omslag
112	Artikelnummers 2250-2649.	1 omslag
113	Artikelnummers 2650-3039.	1 omslag
114	Artikelnummers 3040-3171.	1 omslag
	115 - 118 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 105-3691.	
115	Artikelnummers 105-1748.	1 omslag
116	Artikelnummers 1755-2199.	1 omslag
117	Artikelnummers 2201-2796.	1 omslag
118	Artikelnummers 2802-3691.	1 omslag
119	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel
120	Aanvullende aanwijzende tabel. (209)	1 deel
	<i>C. LEUT (MAASMECHELEN 5)</i>	
	121 - 125 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-951.	
121	Artikelnummers 1-259.	1 deel
122	Artikelnummers 260-432.	1 deel
123	Artikelnummers 433-569.	1 deel
124	Artikelnummers 570-909.	

---

		1 deel
125	Artikelnummers 910-951.	1 deel
126	126 - 127 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-1511. Artikelnummers 1-1099.	1 omslag
127	Artikelnummers 1102-1511.	1 omslag
128	128 - 129 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 16-1640. Artikelnummers 16-1210.	1 omslag
129	Artikelnummers 1212-1640.	1 omslag
130	Aanvullende aanwijzende tabel. (209)	1 deel
<i>D. MECHELEN-AAN-DE-MAAS (MAASMECHELEN 1)</i>		
131	131 - 140 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-5401. Artikelnummers 1-1599.	1 omslag
132	Artikelnummers 1600-2200.	1 omslag
133	Artikelnummers 2201-2700.	1 omslag
134	Artikelnummers 2701-3136.	1 omslag
135	Artikelnummers 3137-3573.	1 omslag
136	Artikelnummers 3574-4000.	1 omslag

137	Artikelnummers 4001-4450.	1 omslag
138	Artikelnummers 4451-4849.	1 omslag
139	Artikelnummers 4850-5257.	1 omslag
140	Artikelnummers 5258-5401.	1 omslag
	141 - 147 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 1-5986.	
141	Artikelnummers 1-2550.	1 omslag
142	Artikelnummers 2551-3350.	1 omslag
143	Artikelnummers 3351-4100.	1 omslag
144	Artikelnummers 4101-4798.	1 omslag
145	Artikelnummers 4801-5299.	1 omslag
146	Artikelnummers 5301-5700.	1 omslag
147	Artikelnummers 5701-5986.	1 omslag
148	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel
149	Aanvullende aanwijzende tabel. (209)	1 deel

E. MEESWIJK (MAASMECHELEN 6)

150	150 - 152 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-655. Artikelnummers 1-194.	1 deel
151	Artikelnummers 195-304.	1 deel
152	Artikelnummers 305-453.	1 deel
153	Artikelnummers 454-655.	1 deel
154	154 - 155 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-1060. Artikelnummers 1-700.	1 omslag
155	Artikelnummers 701-1060.	1 omslag
156	156 - 157 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 42-1148. Artikelnummers 42-950.	1 omslag
157	Artikelnummers 951-1148.	1 omslag
158	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel

F. OPGRIMBIE (MAASMECHELEN 2)

159	159 - 164 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-965. Artikelnummers 1-94.	1 deel
160	Artikelnummers 95-198.	1 deel

161	Artikelnummers 199-386.	1 deel
162	Artikelnummers 387-528.	1 deel
163	Artikelnummers 529-741.	1 deel
164	Artikelnummers 742-965.	1 deel
165	165 - 168 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-2014. Artikelnummers 1-999.	1 omslag
166	Artikelnummers 1000-1500.	1 omslag
167	Artikelnummers 1501-1899.	1 omslag
168	Artikelnummers 1900-2014.	1 omslag
169	169 - 171 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 37-2142. Artikelnummers 37-1297.	1 omslag
170	Artikelnummers 1305-1800.	1 omslag
171	Artikelnummers 1804-2142.	1 omslag
172	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel

G. UIKHOVEN (MAASMECHELEN 8)

	173 - 177 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-1136.	
173	Artikelnummers 1-336.	1 deel
174	Artikelnummers 337-521.	1 deel
175	Artikelnummers 522-764.	1 deel
176	Artikelnummers 765-1033.	1 deel
177	Artikelnummers 1034-1136.	1 deel
	178 - 180 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-1773.	
178	Artikelnummers 1-1099.	1 omslag
179	Artikelnummers 1100-1500.	1 omslag
180	Artikelnummers 1503-1773.	1 omslag
	181 - 182 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 59-1876.	
181	Artikelnummers 59-1400.	1 omslag
182	Artikelnummers 1404-1876.	1 omslag
183	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel

H. VUCHT (MAASMECHELEN 3)

	184 - 188 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-850.	
184	Artikelnummers 1-212.	1 deel
185	Artikelnummers 213-323.	1 deel
186	Artikelnummers 324-486.	1 deel
187	Artikelnummers 487-748.	1 deel
188	Artikelnummers 749-850.	1 deel
	189 - 191 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-1517.	
189	Artikelnummers 1-1000.	1 omslag
190	Artikelnummers 1001-1399.	1 omslag
191	Artikelnummers 1400-1517.	1 omslag
	192 - 193 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 7- 1797.	
192	Artikelnummers 7-1298.	1 omslag
193	Artikelnummers 1302-1797.	1 omslag
194	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel

III. ZUTENDAAL

A. ZUTENDAAL (ZUTENDAAL 1)

195 - 202 KADASTRALE LEGGERS EN TAFELS OP DE KADASTRALE
LEGGERS. (12 EN 13, 212 EN 213), ARTIKELNUMMERS 1-1479.

195	Artikelnummers 1-222.	1 deel
196	Artikelnummers 223-325.	1 deel
197	Artikelnummers 326-437.	1 deel
198	Artikelnummers 438-667.	1 deel
199	Artikelnummers 668-871.	1 deel
200	Artikelnummers 872-1125.	1 deel
201	Artikelnummers 1126-1439.	1 deel
202	Artikelnummers 1440-1479.	1 deel
	203 - 211 KADASTRALE LEGGERS. (212 A, B, C), ARTIKELNUMMERS 1-4301.	
203	Artikelnummers 1-1250.	1 omslag
204	Artikelnummers 1251-1699.	1 omslag
205	Artikelnummers 1701-2150.	1 omslag
206	Artikelnummers 2151-2501.	1 omslag
207	Artikelnummers 2502-2943.	1 omslag

208	Artikelnummers 2944-3344.	1 omslag
209	Artikelnummers 3345-3741.	1 omslag
210	Artikelnummers 3742-4167.	1 omslag
211	Artikelnummers 4169-4301.	1 omslag
	212 - 215 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 88-4549.	
212	Artikelnummers 88-2400.	1 omslag
213	Artikelnummers 2402-3300.	1 omslag
214	Artikelnummers 3303-4000.	1 omslag
215	Artikelnummers 4012-4549.	1 omslag
216	Oorspronkelijke aanwijzende tabel. (208)	1 deel
217	Aanvullende aanwijzende tabel. (209)	1 deel
	<i>B. ZUTENDAAL (ZUTENDAAL 2)</i>	
	218 - 220 KADASTRALE LEGGERS. (212 PM-N), ARTIKELNUMMERS 88-4521.	
218	Artikelnummers 88-2646.	1 omslag
219	Artikelnummers 2651-3929.	1 omslag
220	Artikelnummers 3956-4521.	1 omslag